

Kongebøkene

Ikke gjør dette igjen!

Kongebøkene

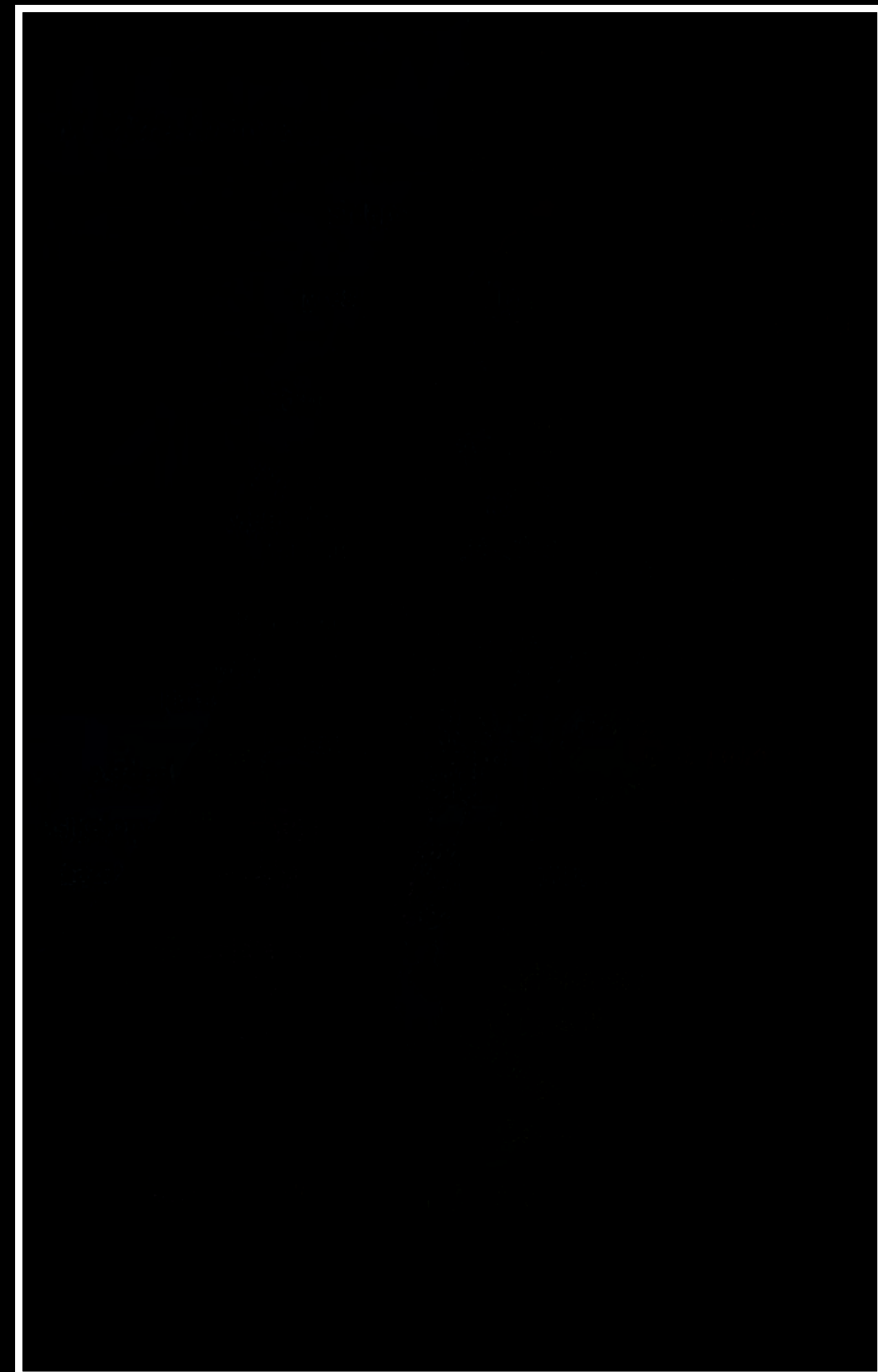
- En sentral bok som har noe å gjøre med de fleste andre bøkene i GT
- Dekker tidsrommet 972-560 f.Kr.
- 40 konger: Salomo + 20 i Juda og 19 i Israel
- **Profetisk historie** om hvordan Guds Ord i Moseloven og hans profeter er den egentlige makthaveren i Israels historie

Dommertiden (1370- ca. 1050)

Ett rike (ca. 1050-931)

Delt rike (931-586)

Hva kan de ha tenkt i Babylon?

"Våre knokler er tørket inn, vårt håp er knust. Det er ute med oss!" (Esek 37:11)

Hvorfor hadde dette skjedd? Hvor var Gud? Har han forlatt oss? Glemte oss?

Hvorfor hadde han ikke beskyttet folket sitt? Hvorfor har vi mistet landet han ga oss? Vil han straffe oss for alltid?

Er de babylonske gudene sterkere?

Hva hadde skjedd med løftet om at det alltid ville være en etterkommer av David på tronen nå når kongen var i eksil?

Hensikt:

Vise at de er i Babylon fordi de brøt pakten, tilba andre guder og ikke hørte på profetene - og for å vekke dem til omvendelse.

PLASS I BIBELEN

- Bindeledd
- Forstås ut fra det som har skjedd
- Grunnlag for å forstå det som skal skje

1-4 Mosebok

5 Mosebok

Historiebøkene
• Dom-2 Kong

Hvis de husker hva Gud har gjort pga sin kjærlighet for dem,
og de derfor elsker ham og holder loven, vil de kunne innta
landet, bo lenge i det og bli velsignet.

Tema i 5. Mosebok

5 MOS 28

Plage i Egypt

Forbannelse i 5 Mos 28

Sykdom og pest
(2 Mos 9:9)

Herren skal slå deg med Egypts byller, med svulster og med skabb og med utslett som ikke kan leges. (vers 27)

Husdyrdød
(2 Mos 9)

Din okse skal bli slaktet for dine øyne, og du skal ikke ete av den. Ditt esel skal bli røvet mens du ser på, og ikke komme tilbake til deg. Ditt småfe skal gis til dine fiender, og ingen skal hjelpe deg. (vers 31)

Undertrykkelse
(2 Mos 1-2)

Dine sønner og dine døtre skal overgis til et fremmed folk. Dine øyne skal se det og vansmekte av lengsel etter dem hele dagen, og din hånd skal være maktesløs. Frukten av din jord og av alt ditt arbeid skal fortæres av folk du ikke kjenner. Du skal bare bli undertrykt og mishandlet alle dager. (vers 32-33)

Byller
(2 Mos 9:9)

Herren skal slå deg på knær og lår med onde byller som ikke kan leges, fra fotsåle til isse. (vers 35)

Gresshopper
(2 Mos 10:1-20)

Du skal føre mye såkorn ut på marken, men lite skal du samle inn, for gresshopperen skal ete det opp. (vers 38)

Tap av avkom
(2 Mos 12:29-33)

Sønner og døtre skal du få, men du skal ikke beholde dem, for de skal gå i fangenskap. (vers 41)

5. Mos 17,14-20: “Kongeloven”

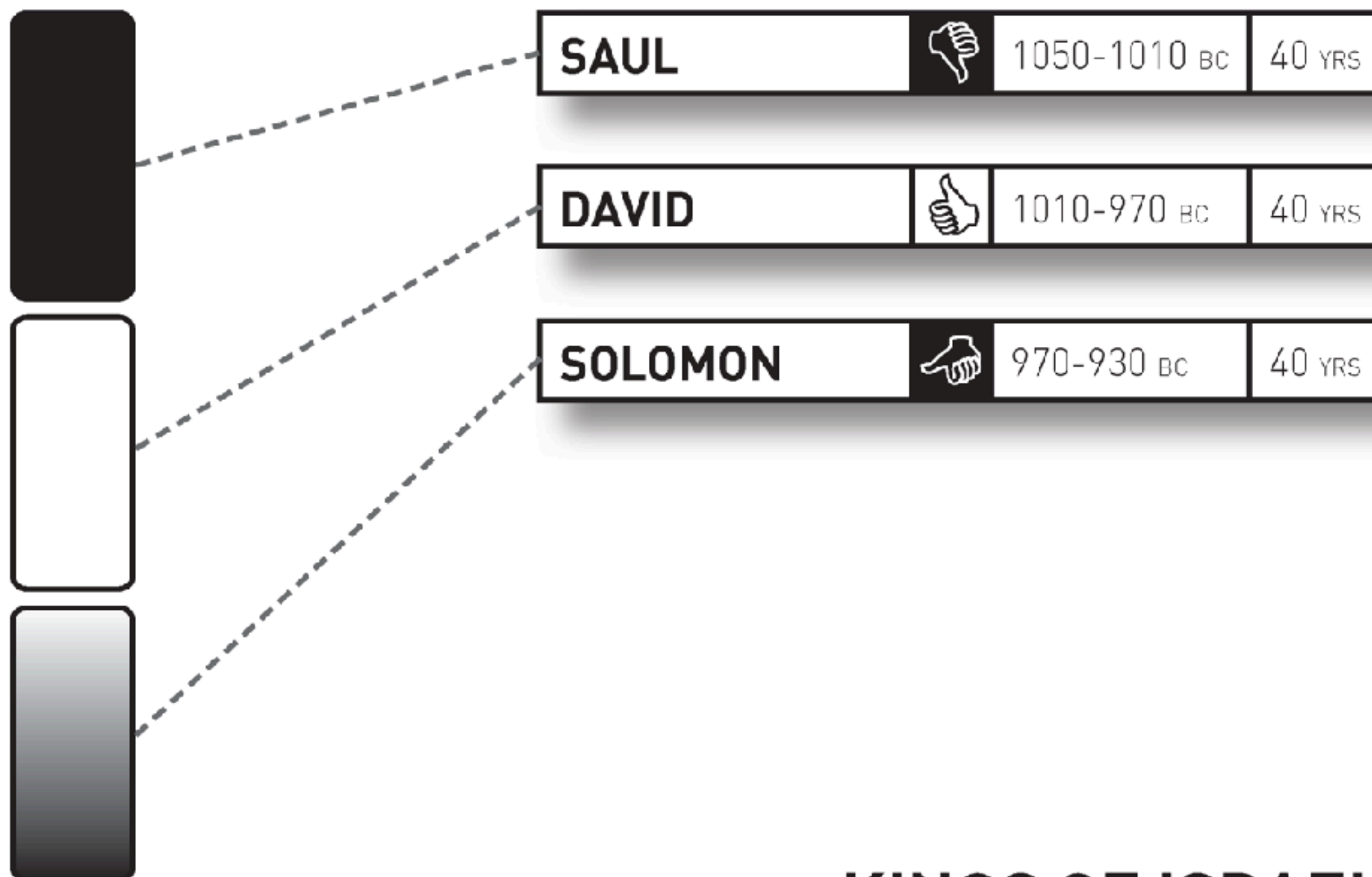
Når du kommer inn i det landet Herren din Gud gir deg, når du inntar det og bosetter deg der, og du så sier: "Jeg vil innsette en konge, slik alle folkeslagene omkring meg har gjort", ¹⁵ da kan du innsette en konge, en mann som Herren din Gud vil velge seg ut. **En av dine landsmenn** skal du innsette som konge. Du må ikke ta en fremmed, en som ikke er din landsmann. ¹⁶ Men kongen må **ikke skaffe seg mange hester** og **ikke sende sitt folk til Egypt igjen for å skaffe flere hester**, for Herren har sagt: "Dere skal aldri dra tilbake den veien igjen." ¹⁷ Kongen skal heller **ikke ta seg mange koner** slik at han fristes til frafall, og han må **ikke samle seg sølv og gull i store mengder**. ¹⁸ Når kongen har satt seg på tronen, **skal han få laget en bokrull med en kopi av denne loven**, skrevet av etter levittprestene. ¹⁹ Han **skal ha den hos seg og lese i den så lenge han lever**, slik at han kan lære å frykte Herren sin Gud. Og han **skal holde fast på hvert ord i denne loven og alle disse forskriftene og leve etter dem**, ²⁰ så han ikke i sitt hjerte setter seg høyere enn landsmennene sine og ikke viker av fra budet, verken til høyre eller venstre. Da skal han og hans etterkommere ha kongsmakten i Israel i lange tider.

	Konger	År	Profet	Deler
1 Kg 1-11	Salomo	972-931	Natan, Ahia	Forent rike
1 Kg 12-16	N: Jeroboam - Nadab - Basja - Ela - Simri -Omri S: Rehabeam - Abia - Asa	931-874	Ahia, Sjemaja, Jehu To anonyme	Delt rike
1 Kg 17 – 2 Kg 2	N: Ahab - Ahasja S: Josjafat	874- ca. 850	Elia Mika, to anonyme	
2 Kg 3-13	N: Joram - Jehu - Joahas - Joasj S: Joram - Ahasja - Atalja - Joasj	ca. 850-782	Elisja En anonym	
2 Kg 14-17	N: Jeroboam II - Sakarja - Sjallum - Menahem - Pekahja - Pekah - Hosea S: Amasja - Asarja/Ussia - Jotam - Ahas	796-715	Jona	
2 Kg 18-25	Hiskia - Manasse - Amon - Josjia - Joahas - Jojakim - Jojakin - Sidkia	715-560	Jesaja Hulda	Juda

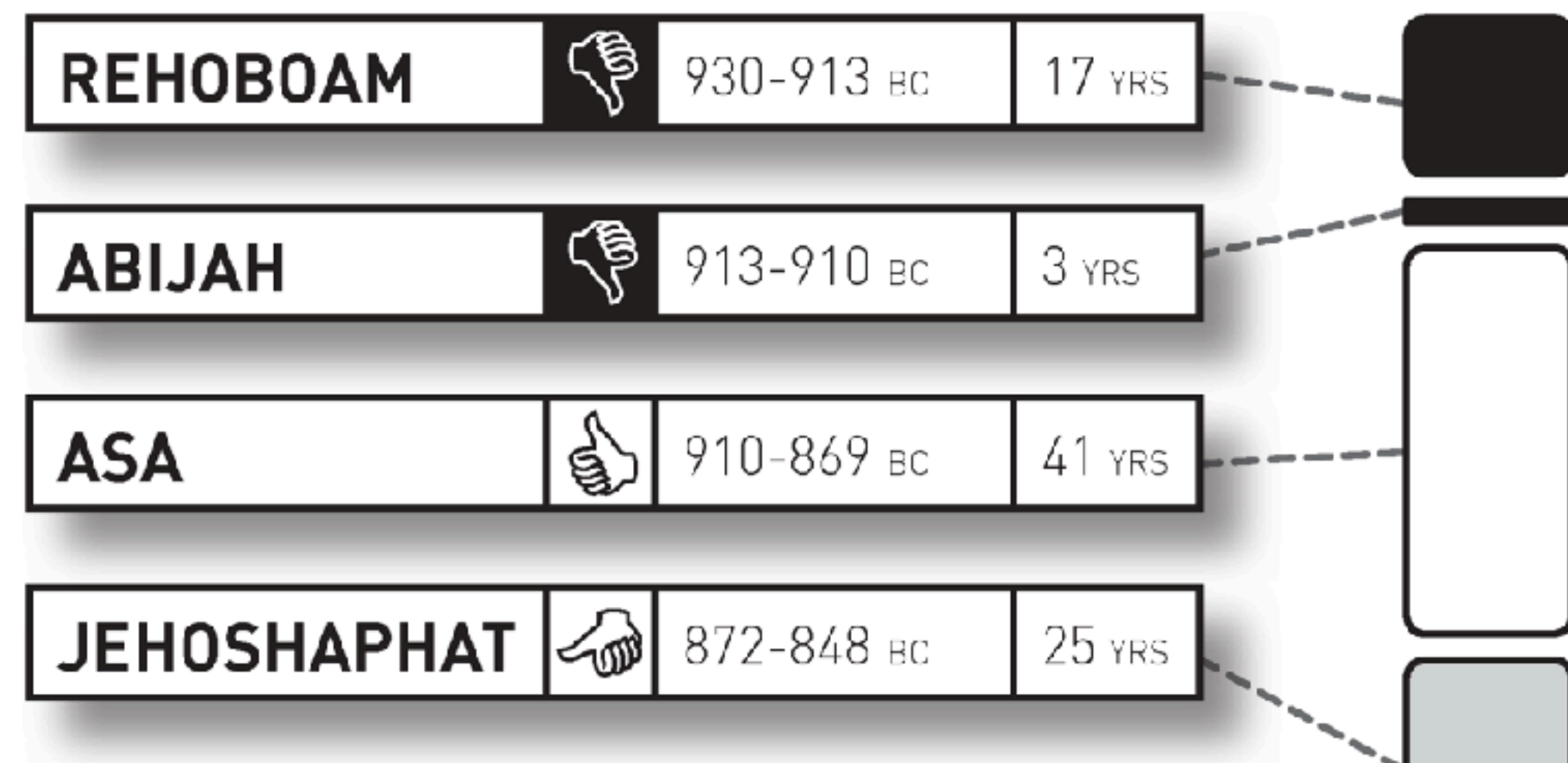
THE KINGS OF JUDAH & ISRAEL

FROM 1 & 2 KINGS

© 2009 Mark Barry. Please do not republish without permission, but feel free to copy for personal use.

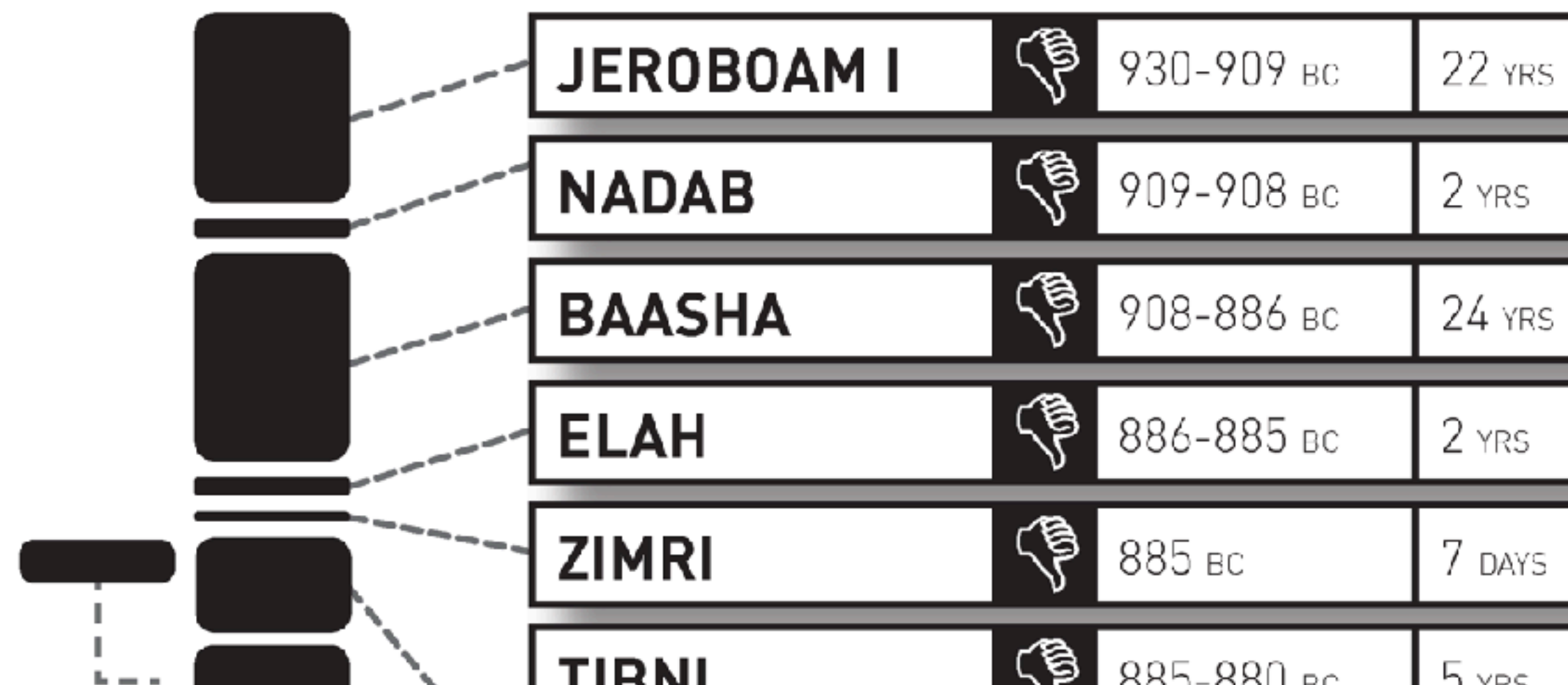

KINGS OF JUDAH

KINGDOM DIVIDES (922 BC)

KINGS OF ISRAEL

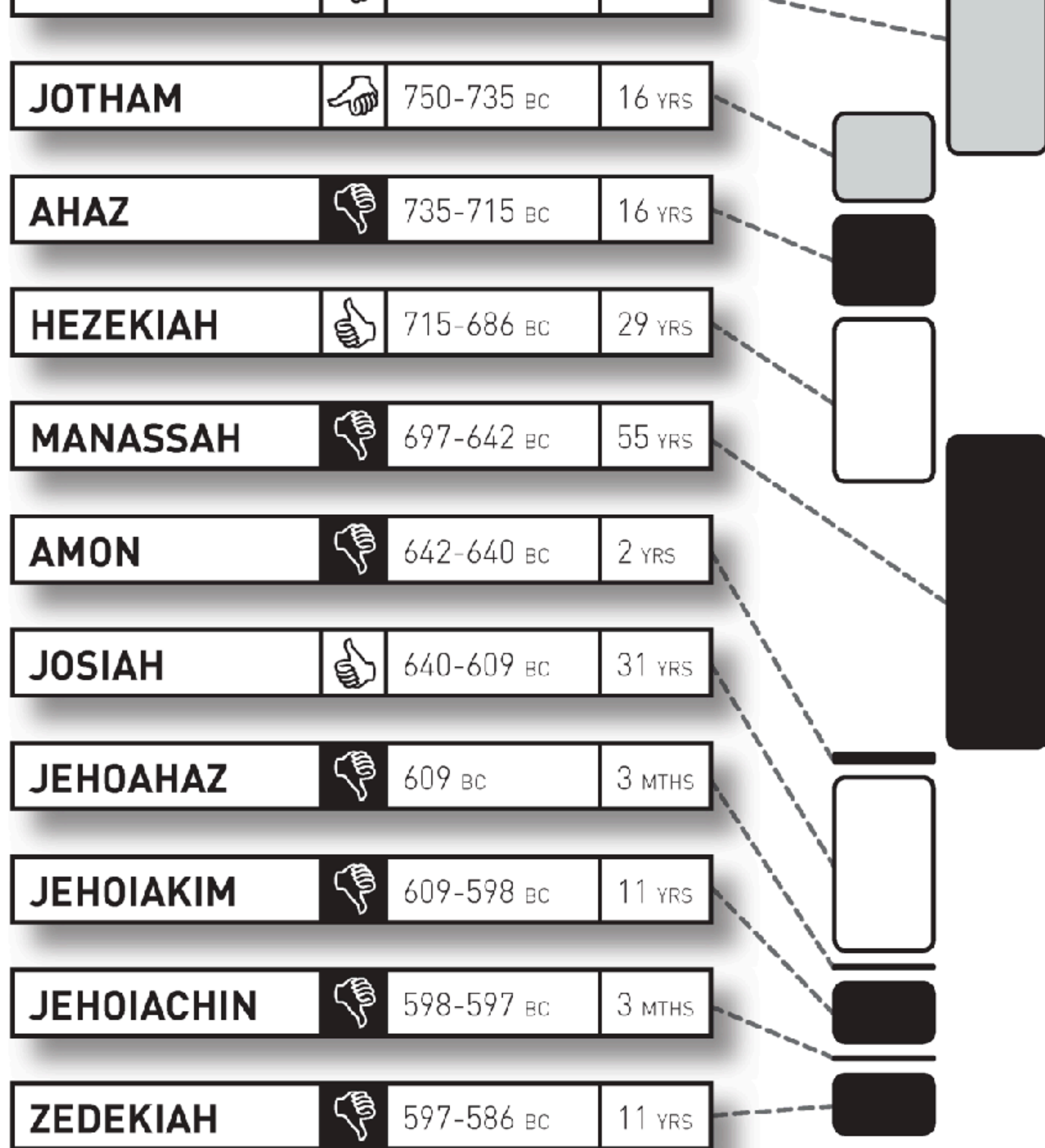
KINGS OF JUDAH

KINGDOM DIVIDES (922 BC)

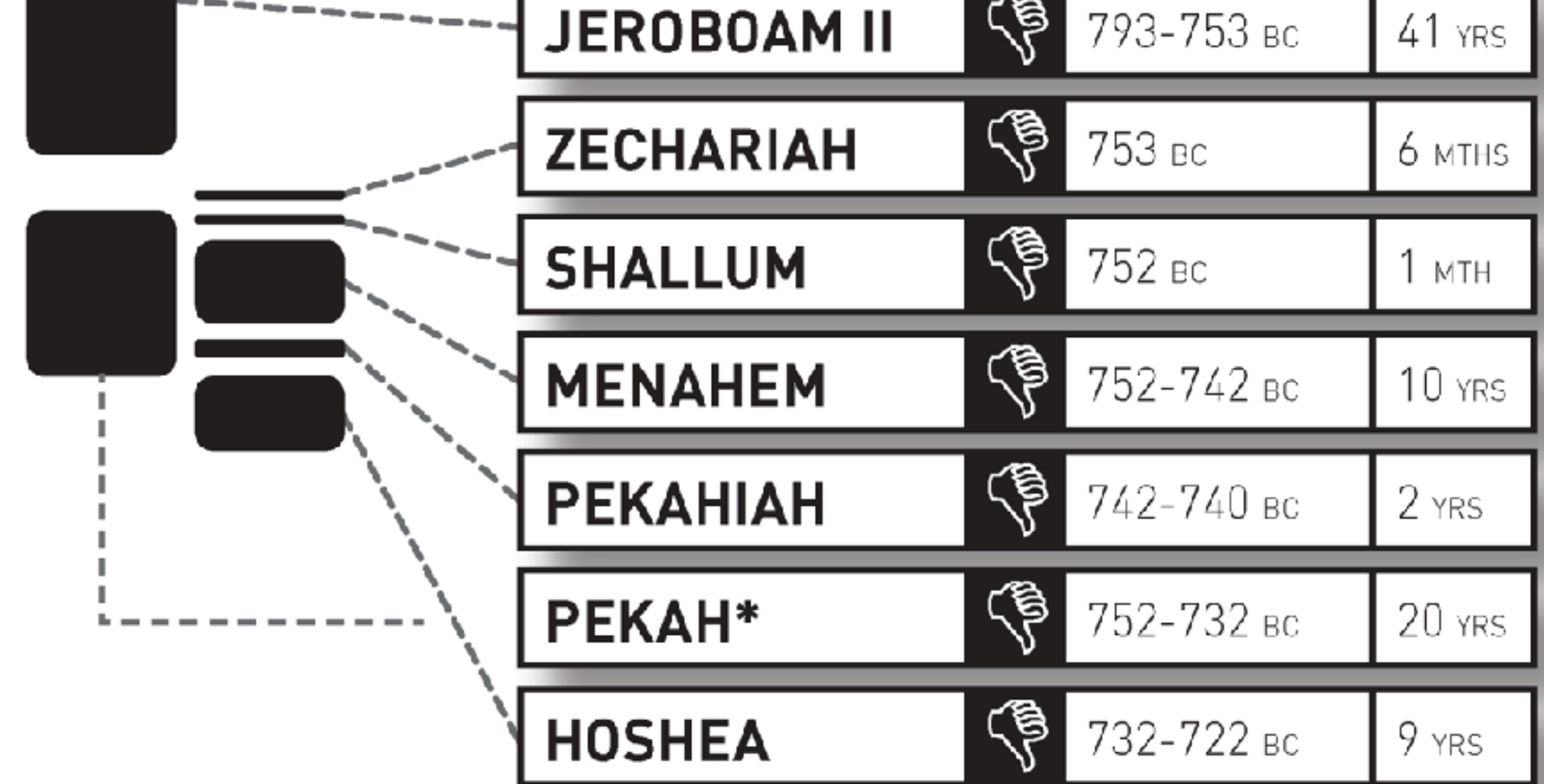
KINGS OF ISRAEL

REHOBOAM		930-913 BC	17 YRS
ABIJAH		913-910 BC	3 YRS
ASA		910-869 BC	41 YRS
JEHOSHAPHAT		872-848 BC	25 YRS
JEHORAM		848-841 BC	7 YRS
AHAZIAH		841 BC	1 YR
ATHALIAH		841-835 BC	7 YRS
JOASH		835-796 BC	40 YRS
AMAZIAH		796-767 BC	29 YRS
AZARIAH		792-740 BC	52 YRS
JOTHAM		750-735 BC	16 YRS

JEROBOAM I		930-909 BC	22 YRS
NADAB		909-908 BC	2 YRS
BAASHA		908-886 BC	24 YRS
ELAH		886-885 BC	2 YRS
ZIMRI		885 BC	7 DAYS
TIBNI		885-880 BC	5 YRS
OMRI		885-874 BC	11 YRS
AHAB		874-853 BC	21 YRS
AHAZIAH		853-852 BC	1 YR
JORAM		852-841 BC	11 YRS
JEHU		841-814 BC	28 YRS
JEHOAHAZ		814-798 BC	17 YRS
JEHOASH		798-782 BC	16 YRS
JEROBOAM II		793-753 BC	41 YRS
ZECHARIAH		753 BC	6 MTHS

JUDAH EXILED BY BABYLON (586 BC)

ISRAEL ASSIMILATED BY ASSYRIA (722 BC)

KEY

- "Did what was right in the eyes of the LORD, as his father David had done."
- "Did what was right in the eyes of the LORD, but not as his father David had done." (i.e. completely rid the land of idolatry)
- "Did what was evil in the eyes of the LORD."

* Pekah's 20-year reign presumably includes a period of rule as rival to Menahem.

Del 1: Ett rike under Salomo (972-931 f.Kr.)

Salomo

Kap 1-11

- Elsket Herren (3:3)
- Gullalder med fred (4:24) (“gull” 34x)
- 40000 stallplasser og 12000 ryttere (4:26)
- Bygde tempelet, kongepalasset, Jerusalems bymur m.m. (9:15)
- Kultur: 3000 ordspråk og 1005 sanger (4:32)

Salomos bønn

8:12-53

5. Mosebok i bakgrunnen:

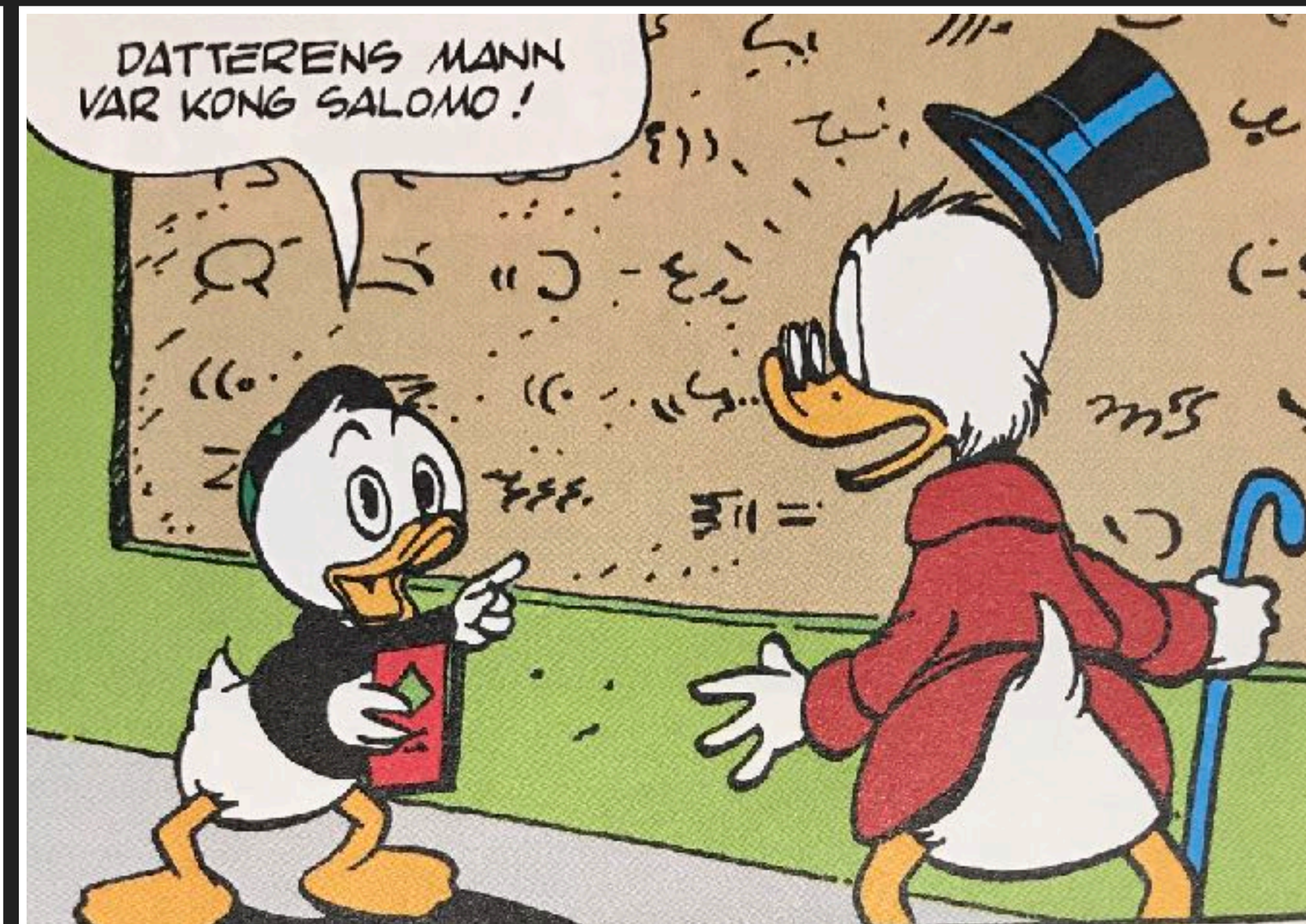
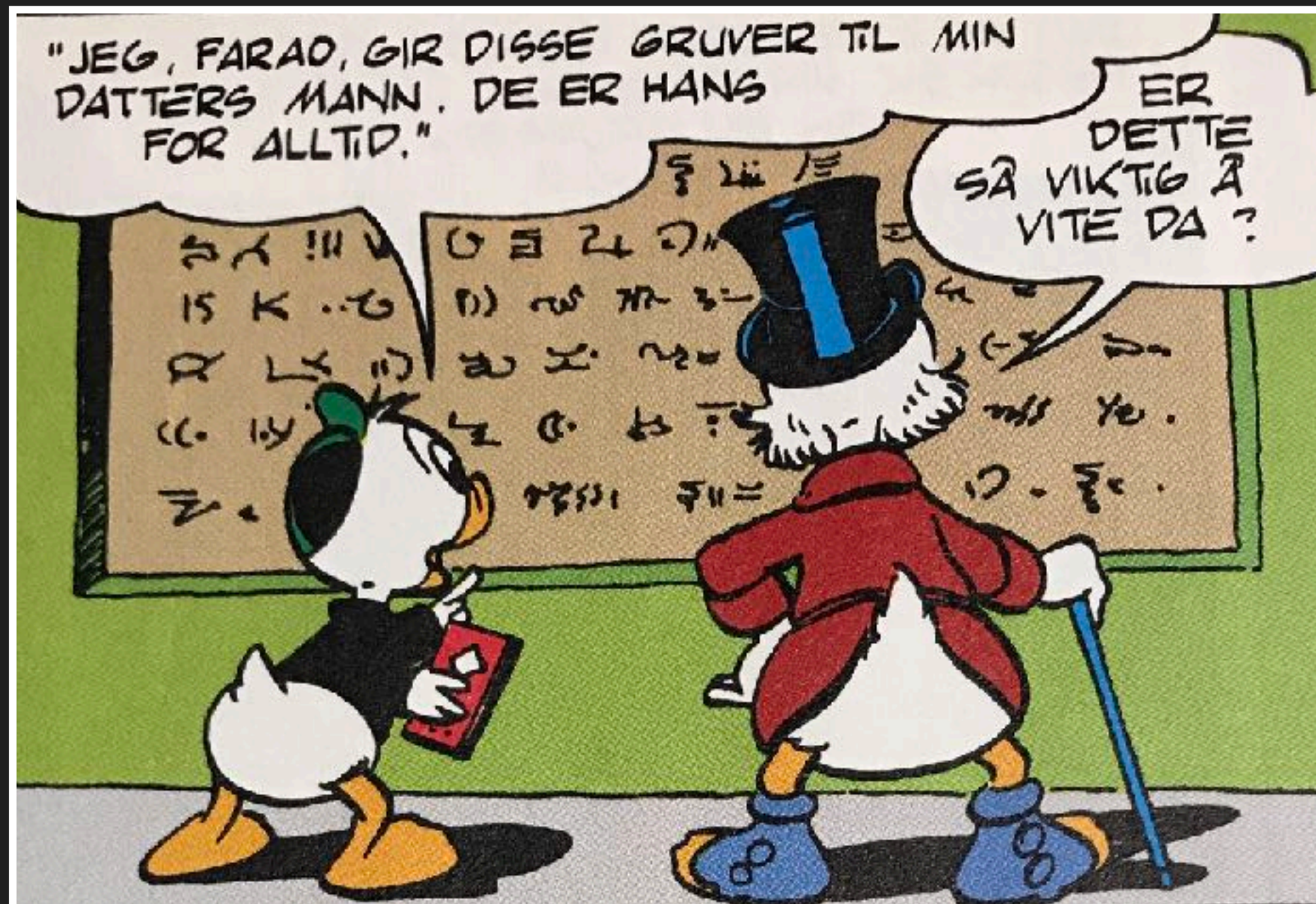
- v. 16: Guds bolig i Jerusalem
- v. 33-40: Om at Gud må høre bønner som kommer av omvendelse pga. paktsforbannelser
- v. 46-53: Om at Gud må høre bønnene og få dem tilbake fra eksil hvis de omvender seg der
- v. 54-61: Oppfordring til å holde seg helhjertet til Gud.

Men..

“Salomo ble svigersønn til farao, kongen i Egypt. Han giftet seg med faraos datter og førte henne til Davidsbyen, til han fikk bygd ferdig sitt eget hus, Herrens hus og muren omkring Jerusalem.”

(1. Kong 3:1)

Men..

- 40000 hester og drev hestehandel (4:26, 10:26-29)
 - Brukte mer tid på kongeborgen enn på tempelet...? (7:1)
 - Libanon-skoghuset større enn tempelet...? (7:2)
 - Tok seg hundrevis av utenlandske koner, advart mot i 5. Mos 7:3 (11:1-3)
 - Vendte seg til andre guder og bort fra Herren (11:4-10), og folket også (11:33)
- ➔ Paktsforbannelser begynner å komme i form av motstandere (11:14, 23-25, 26)
 - ➔ Salomo begynner å ligne på Kong Saul (11:40)

Hvordan kunne det gå slik med Salomo?

Hva er visdom?

- Bibelsk visdom = anvendt kunnskap: **Vite hvordan leve etter Guds vilje**
- Visdom og velstand kan derfor kobles sammen (10:4-7) fordi velstand i GT var en paktsvelsignelse fordi man fulgte Guds vilje i Moseloven
- **For leserne:** De ville se en stor kontrast til sin situasjon og burde ikke la Babylons visdom blende dem (10:23-24). Burde føre til omvendelse tilbake til Guds vilje.
- Visdom kan kompromitteres av synd, fordi visdommen ikke er intellektuell men praktisk.

**Del 2: Delt rike
(931-722 f.Kr.)**

	Konger	År	Profet	Deler
1 Kg 1-11	Salomo	972-931	Natan, Ahia	Forent rike
1 Kg 12-16	N: Jeroboam - Nadab - Basja - Ela - Simri -Omri S: Rehabeam - Abia - Asa	931-874	Ahia, Sjemaja, Jehu To anonyme	Delt rike
1 Kg 17 – 2 Kg 2	N: Ahab - Ahasja S: Josjafat	874- ca. 850	Elia Mika, to anonyme	
2 Kg 3-13	N: Joram - Jehu - Joahas - Joasj S: Joram - Ahasja - Atalja - Joasj	ca. 850-782	Elisja En anonym	
2 Kg 14-17	N: Jeroboam II - Sakarja - Sjallum - Menahem - Pekahja - Pekah - Hosea S: Amasja - Asarja/Ussia - Jotam - Ahas	796-715	Jona	
2 Kg 18-25	Hiskia - Manasse - Amon - Josjia - Joahas - Jojakim - Jojakin - Sidkia	715-560	Jesaja Hulda	Juda

Ahab?

Fra 800-tallet

Trolig en konge

Funnet på grensen mellom Israel, Aram og Tyrus

Kan være Ahab, Hasael eller Ithobaal

This unique statue head has not ceased to raise questions since it was discovered in 2017 in a fortress at the summit of Tel Abel Beth Maacah, in northern Israel. Its elegant style leaves no doubt that it portrays a distinguished personage, probably a king, but since it was found on the border of three different ancient kingdoms, we do not know whether it depicts King Ahab of Israel, King Hazael of Aram Damascus, or King Ithobaal of Tyre, rulers known from the Bible and other sources. Additional questions regarding the statue's material and style only heighten the mystery.

Head of a statue depicting a king

Abel Beth Maacah, 9th century BCE, faience

IAA 2018-572

Tel Dan-stelen

Funnet i 1993, datert til 841 f.Kr.

“...ram, sønn av ..., konge av Israel, og ...
drepte ...ja sønn av ... av Davids hus...”

Kong Joram av Israel og kong Ahasja av Juda
ble begge drept av Jehu i 841 f.Kr. (2 Kong 9)

The Black Obelisk of Shalmaneser III (858-824 BC)

Fra Nimrod i Assyria (ca. 827 f.Kr.)

Viser Salmanassar III felttog og hvor han mottok skatter fra

Elia (1. Kongebok)

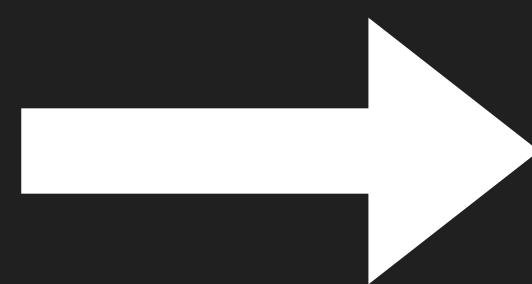
1. Gjør et brødunder hos en enke i Sidon og vekker opp hennes døde sønn (kap 17)
2. Gjør ende på Baal-tilbedelsen så regnet kommer (kap 18)
3. Går 40 dager i ørkenen og møter Gud på Horeb (Sinai) (kap 19)
4. “En hårete mann med skinnklede om livet” (2 Kg 1:8)

Elisja (2. Kongebok)

1. Får dobbelt av Elias ånd (1:10)
2. Gjør dårlig vann friskt (2:19-22)
3. Gjør et brødunder (4:42-44)
4. Får en øks til å flyte opp av vannet (6:1-7)
5. Knoklene hans gjør andre levende (13:21)

Elia (1. Kongebok)

1. Gjør et brødunder hos en enke i Sidon og vekker opp hennes døde sønn (kap 17)
2. Gjør ende på Baal-tilbedelsen så regnet kommer (kap 18)
3. Går 40 dager i ørkenen og møter Gud på Horeb (Sinai) (kap 19)
4. "En hårete mann med skinnklede om livet" (2 Kg 1:8)

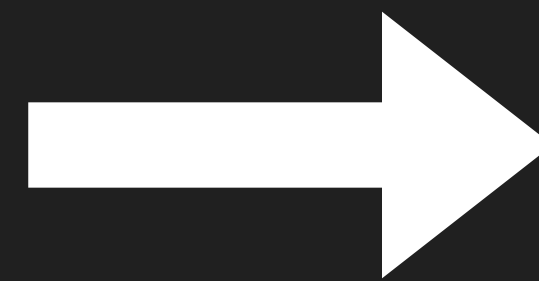

Jesus:

1. Møter også en kvinne fra Sidon og de snakker om brød og smuler (Matt 15). Gjør store brødunder (Matt 14-15). Vekker opp en enkes døde sønn og "ga ham til moren" (Luk 7:15, 1 Kg 17:23)
3. Går 40 dager i ørkenen (Matt 4) og møter Elia på et høyt fjell (Matt 17)

Elia (1. Kongebok)

1. Gjør et brødunder hos en enke i Sidon og vekker opp hennes døde sønn (kap 17)
2. Gjør ende på Baal-tilbedelsen så regnet kommer (kap 18)
3. Går 40 dager i ørkenen og møter Gud på Horeb (Sinai) (kap 19)
4. “En hårete mann med skinnklede om livet” (2 Kg 1:8)

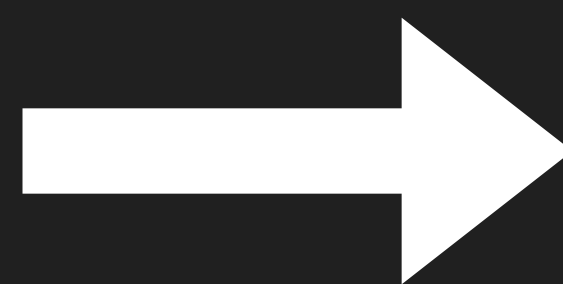

Døperen Johannes (Mal 4:5, Matt 11:14, Luk 1:17)

3. Holder til i ødemarken (Matt 3:1)
4. “Kamelhår og belte **om livet**”
(Matt 3:4)

Elisja (2. Kongebok)

1. Får dobbelt av Elias ånd (1:10)
2. Gjør dårlig vann friskt (2:19-22)
3. Gjør et brødunder (med brød til overs)
(4:42-44)
4. Får en øks til å flyte opp av vannet (6:1-7)
5. Knoklene hans gjør andre levende (13:21)

Jesus:

1. Er større enn Johannes (Joh 1:27, 3:30)
2. Har levende vann (Joh 4:10, 7:38)
3. Gjør brødunder med brød til overs
(Matt 14-15)
4. Går på vannet (Matt 14)
5. Hans død gir andre liv

Del 3: Juda
(722-560 f.Kr.)

	Konger	År	Profet	Deler
1 Kg 1-11	Salomo	972-931	Natan, Ahia	Forent rike
1 Kg 12-16	N: Jeroboam - Nadab - Basja - Ela - Simri -Omri S: Rehabeam - Abia - Asa	931-874	Ahia, Sjemaja, Jehu To anonyme	Delt rike
1 Kg 17 – 2 Kg 2	N: Ahab - Ahasja S: Josjafat	874- ca. 850	Elia Mika, to anonyme	
2 Kg 3-13	N: Joram - Jehu - Joahas - Joasj S: Joram - Ahasja - Atalja - Joasj	ca. 850-782	Elisja En anonym	
2 Kg 14-17	N: Jeroboam II - Sakarja - Sjallum - Menahem - Pekahja - Pekah - Hosea S: Amasja - Asarja/Ussia - Jotam - Ahas	796-715	Jona	
2 Kg 18-25	Hiskia - Manasse - Amon - Josjia - Joahas - Jojakim - Jojakin - Sidkia	715-560	Jesaja Hulda	Juda

Det aller helligste av en helligdom

Fra 700-tallet

Funnet på Judas sørlige grense

Med rester av det siste røkelsesofferet

Ødelagt på Hiskias tid

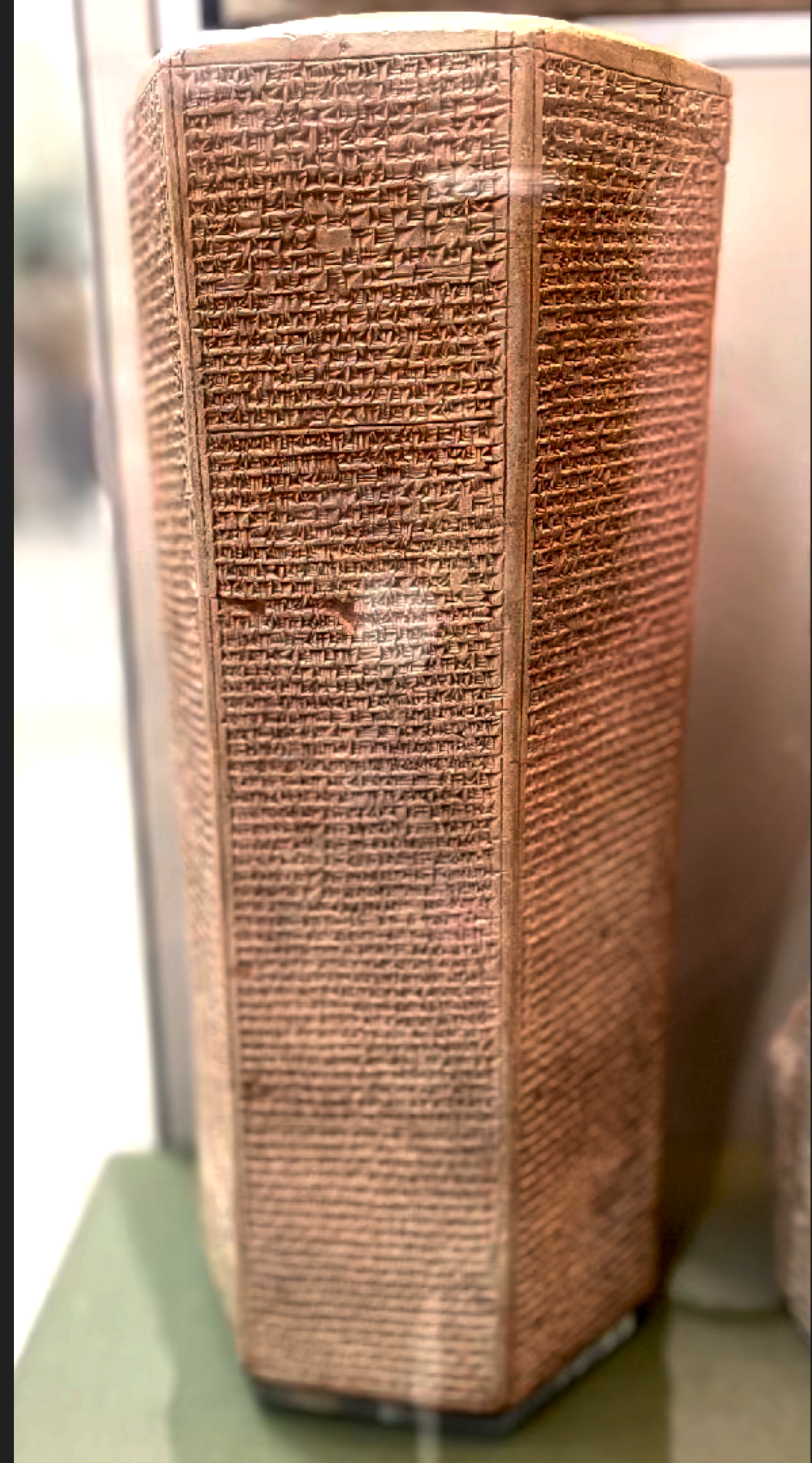

The Taylor Prism

Inneholder assyrerkongen Sankeribs felttog fra han kom til makten i 705 til hans siste krig mot Babylon.

Lister opp skatter fra Hiskia, konge av Juda, i 701.

Fra Ninive

Nebukadnesar tar Jerusalem

Offisielt dokument med viktige hendelser i Nebukadnesars liv mellom 605 og 595 f.Kr.

Omtaler erobringen av Jerusalem og Jojakims overgivelse i 597.

“HERREN ble rasende på israelittene og viste dem bort fra sitt ansikt. Bare Judas stamme ble igjen. Men heller ikke Juda holdt de bud som HERREN deres Gud hadde gitt. De fulgte de skikker som israelittene hadde innført. Derfor forkastet HERREN hele Israels ætt. Han ydmyket dem, ga dem i hendene på ransmenn og støtte dem til slutt bort fra sitt ansikt.”

2. Kong 17:18-20

Epilogen

2 Kg 25:27-30

Kong Jojakin, Davids etterkommer, blir satt fri fra fengselet i Babylon etter 37 år.

“Er det håp?”

“Kan Messias fortsatt komme?”

(Var Kongebøkene med på å få folket til å omvende seg i eksilet slik at Guds plan kunne fortsette?)

For at det skal skje, måtte de omvende seg.

Hvor er Jesus i Kongebøkene?

“Hvis, mens du leser 1. og 2. Kongebok, det kontinuerlige sammenstøtet mellom kongene og profetene får deg til å lengte etter noe eller noen bedre, er du på rett spor. Det forbereder deg på ankomsten av Jesus, den perfekte profet-konge.”

- Tim Mackie, the Bible Project

Profet: Jesus er Profeten fra 5. Mos 18:15, som både Elia og Elisja peker fram på.

Konge: Alle kongene er “messiaser” (salvede), men alle feiler. Etter Kongebøkene er Jesus den neste som kalles “konge” i Bibelen. Alle kongene peker derfor fram på Jesus – Den virkelige kongen som er større enn Salomo og hans visdom (Matt 12:42)

Han er også større enn tempelet
(Matt 12:6)

Han er oppfyllelsen av historien i Kongebøkene fordi han er den alt peker fram mot

Hva betyr Kongebøkene for oss?

Gud vil aldri forlate eller glemme oss, men er trofast mot sin pakt med sitt folk selv om vi forviller oss bort, roter til ting, eller ulykker skjer. Det er alltid håp etter omvendelse, og Gud holder alltid sine løfter.

Gud og hans ord får ting til å skje.

Bibelen er historisk troverdig.

I Babylon måtte Juda omstille seg på hva det betydde å være Guds folk. Hvordan kan vi forberede oss på nye måter dette kan bli en realitet?

Refleksjonsspørsmål

Vegard Tennebø

- Hvilke ting løfter kongebøkene frem som du tenker er viktig for et kristent liv og disippelskap?
- Hvilke Gudsbilder gir kongebøkene som du opplever er krevende i vår samtid?
- Hvilke Gudsbilder gir kongebøkene som du opplever gir gjenklang i vår samtid?
- Hvilke menneskelige tilbøyeligheter/tilstander er det profetene arresterer og adresserer?
- Hvilke fristelser er det kongene ofte faller for?